

An assessment of the impact of the size of enterprises on the area of arable land has made it possible to establish that on average, enterprises of the Kharkiv region received the maximum profit for enterprises with an area of arable land of 4634 hectares and the maximum level of profitability had enterprises with an area of arable land of 3300 hectares. It is concluded that it is within these limits that the level of production efficiency on average will be maximum for enterprises specializing in crop production.

Key words: specialization, production concentration, cost efficiency, optimal sizes, labor productivity.

Стаття надійшла до редакції 10.06.2018 р.

Бібліографічний опис статті:

Божко М. В. Спеціалізація та концентрація виробництва як фактори забезпечення ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств / М. В. Божко // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2018. – № 3. – С. 36-43.

Bozhko M. V. Specialization and concentration of production as factors of providing of the efficiency of activity of agricultural enterprises. Actual problems of innovative economy, No 3, pp. 36-43.

УДК 338.516: 631

*DUDNYK O. V., PhD in Economics, Associate Professor
PODOLSKA O. V., PhD in Economics, Associate Professor,
SMIHUNOVA O. V., PhD in Economics, Associate Professor,
Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture*

PRICING IN THE SYSTEM OF AGRICULTURAL ENTERPRISE ECONOMIC DEVELOPMENT MECHANISM

Dudnyk O. V., Podolska O. V., Smihunova O. V. Pricing in the system of agricultural enterprises on economic development mechanism.

The article deals with the peculiarities of pricing for the products of agrarian enterprises; the methods of pricing have been analyzed and an attempt has been made to create a basic model for the formation of prices for agricultural produce in the conditions of the transformational processes of the agrarian market. Forming of price in market conditions comes true under act of demand and supply with the obligatory taking into account of existent internal and external factors after the preliminary select in an enterprise method of pricing. Mechanisms for the formation of prices for agricultural products should be able to address two main objectives: to ensure the profitability of advanced capital and to take into account the quality of production indicators in comparison with the efficiency of its production.

Key words: price, pricing, mechanism of price formation, agrarian enterprises.

Formulation of the problem. In the system of the mechanism of economic development of agribusiness pricing has the main place, that aimed at balancing the economic interests of sellers and buyers on the basis of competitive relations, that induces to the rational placing of production capacities and constant search for factors of creating sustainable competitive advantages.

Analysis of recent research and publications. Significant developments in the theory of pricing became the subject of many studies of contemporary domestic and foreign scientists in different scientific areas, including A. Smith, K. Marx, A. Marshall, M. Porter. A wide range of theoretical and practical aspects of the pricing process in the agrarian sector of Ukraine is presented in the works of V. Andriychuk, P. Sabluk [1], V. Mesel-Veselyak, M. Prysiashniuk [2] and others. According to national approach the need to create conditions for free pricing with elements

of state regulation in the field of agribusiness. It is emphasized to the necessity of development of unified methodological base for the formation of prices for agrarian products, which would answer the real market conditions.

The purpose of the article. The purpose of the article is systematization and formation of methodological principles of an effective pricing system according to the specific functioning of agrarian enterprises.

Main results of the study. The price mechanism of agrarian enterprises is the important part of the price mechanism of the national economy of Ukraine, in fact agricultural industry provides about 14% volume of gross domestic product and forms almost a third of the state budget of the country [3]. The methodological base for the formation of such a mechanism must represent objective economic processes, while limiting the role of subjective factors in pricing [4].

Importance of the process of pricing in

agriculture is explained by the fact that prices are the starting point for the formation of prices for consumer food products, and prices are one of instruments for regulating economic processes. Therefore, pricing should be directed to the development of agricultural enterprises and at the same time equivalent exchange between the city and the countryside.

Today, the situation on the Ukrainian market of agricultural products, especially raw materials, is determined by numerous of intermediaries, able to pay cash «here and now». The need for timely cash receipts forces farmers to accept procuring prices offered by intermediaries, which often, ultimately, do not provide them with profit. At the same time, intermediaries who purchased products at a price advantageous to them, increase their

profits.

Taking into account a situation that was folded; the formation of an effective pricing policy is among the most important measures to increase the competitiveness of products and profitability of the enterprise. According to specific of agricultural sphere, all agrarian enterprises have different strategic potential. They implement different strategies and can function in different environments and with different complication. Besides, the price of sales of agricultural products depends on the qualitative characteristics of cultures that depend on a sort, conditions of cultivation, harvesting and storage. For example, for wheat, the selling prices are based on the content of protein, gluten, size of impurities, grain damage, etc. (fig. 1.) [5].

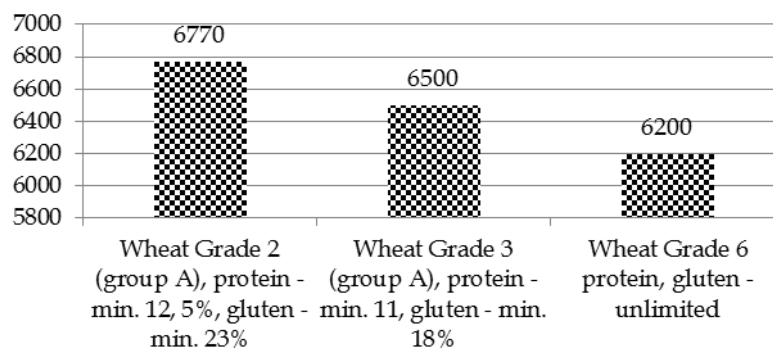

Fig. 1. Prices for wheat (VAT included on DAT terms) at the Transshipment Terminal of the LLC JV «Nibulon» (25-28.09.2018), UAH/ tone

Scientists mark now actuality question in relation to adapting approaches to the formation of prices for agricultural products to the current economic conditions and taking into account the factors of internal and external

influence.

All of the above listed key moments of pricing for agricultural production can be combined into a single basic model, which is presented in fig. 2.

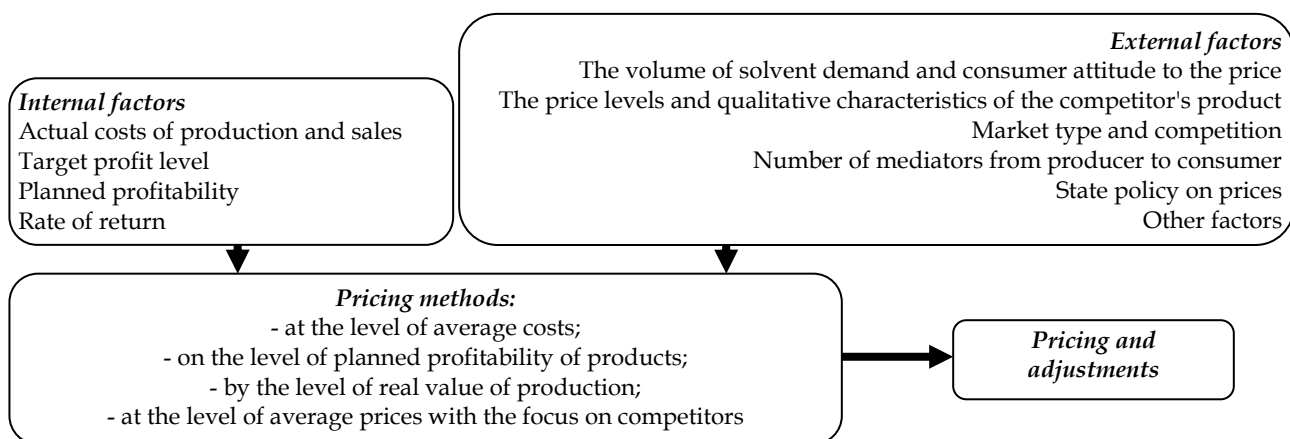

Fig. 2. The basic model of the formation of prices for agricultural products

The formation of prices in market conditions is carried out by the consumer, according to which his estimation is carried out, the price is determined and as a result, due to the prism of the transformational processes of the infrastructure of the agrarian market, a situation is formed in which the actual producer

will receive only a certain part of the expected income [6-8].

In market conditions, the price is determined by the level of marginal costs. At a decrease in demand and increase in a supply a price goes down, and vice versa.

Number of mediators from producer to consumer. The form a competitive price for agricultural produce, it is necessary to take into account the cost of such elements as current assets, articles of labor, production facilities and other costs associated with the production and sales process as components of it. At the same time, the price must provide a profit on advanced capital production, taking into account the speed of its turnover [9].

Today, when forming the price of agricultural products, works and services, it is necessary in the calculations to provide for the provision of reproduction of costs excluding depreciation and the planned amount of profit on the average annual cost of capital. However, insufficient purchasing power of consumers of agricultural products affects the formation of prices, which eventually forms a price that is significantly lower and does not provide sufficient profitability of enterprises. The mechanisms of prices forming for agricultural products help to solve two main tasks: to provide profitability of advanced capital and to take into account qualitative indexes of production in comparison with the efficiency of her production. As a result, the economic mechanism of regulation of production produces its price as a product of the profit norm on the state economy and capital of the industry and the added costs that form its cost.

The mechanism of price formation with taking into account of quality of products and efficiency of her production, forms the price according to a similar principle, but indicating the total amount of fixed and variable costs, respectively, and the planned level of profitability of production.

This methodology is promising in its practical use, since the use of the normative value of costs with a different utilization factor will determine the part of the proceeds from the sale of products, which falls on a specific type of product with a predetermined volume.

The impact of prices on both on a producer and on a consumer is unquestionable, because for the first one is a condition of receipt of profit, and an economic component of providing of motivation of employees, because the awareness of the value of their work and understanding of the potential increase in personal income have direct influence on working capacity and improve the quality of products produced. The question of the motivation of labor of the agricultural sector workers does not lose the actuality and in modern economic conditions,

which is aggravated by the disparity of prices in the sectors of the national economy, inflation and the unstable situation. Exactly successful motivation is able to inspire workers and provide both the increase of the productivity and the improvement of the quality of production and the reduction of resource intensity, that in turn directly influences on efficiency of activity of agrarian enterprises.

Influence of price on a consumer shows up in forming of stimuli of acquisition of certain commodity in a certain volume.

Specifics of pricing in agriculture reflect the peculiarities of market relations in this area. It foremost the landed factor, in fact land is not a capital and is not the asset of agrarian production. This, in turn, leads to a discrepancy between prices and the absence of an equivalent exchange between agriculture and other sectors of the economy. Therefore, at the present stage of agricultural development, such contradictions must be solved by building an effective system of pricing with the participation of the state.

World practice gives a lot of instruments for joint activity of parties concerned, and exactly in an agrarian sector that the effectiveness of joint work and the feasibility of merging market participants is clearly visible. Cooperation and integration come forward as such instruments, that create the row of advantages for participants such the associations, including at forming of prices on products. For example, by combining, small commodity producers are able to form commercially significant batches of products and implement them on more favorable terms (due to the presence of proof integration connections with other subjects-producers). At the same time, the «price» interests of the intermediary structures will be satisfied at the expense of the ordering of pricing at each stage of the product movement from the integrated association of producers to the final consumer: the intermediary or will be able to provide the same amount of profit, but the level of trade margin while it will be lower, or will receive the conditions for maximizing profits through the establishment of more rational sales (for example, by differentiating its channels) and strengthening its own price competitiveness in the market.

The conclusions. Thus, in improving of process of pricing in the system of mechanism of modern economic development of agribusiness it is needed necessarily to analyze an achievement in this sphere of other countries and take into account their mistakes

and problems on a way to high economic indicators. In Ukraine, by perspective directions in solving the problems discussed in this article are the improvement of the pricing methodology, the reduction of price disparities, the development of the

infrastructure of the agrarian market, the creation of an organized market in terms of the functioning of intermediary structures and support for the development of cooperation and integration in the countryside.

Література.

1. **Саблук П. Т.** Стан і напрями розвитку аграрної реформи / **П. Т. Саблук** // Економіка АПК. – 2015. – № 2. – С. 10 – 17.
2. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / **М. В. Присяжнюк, М. В. Зубець, П. Т. Саблук** [та ін.]; за ред. **М. В. Присяжнюка, М. В. Зубеця, П. Т. Саблука, В. Я. Месель-Веселяка, М. М. Федорова**. – К.: ННЦІАЕ, 2011. – 1008 с.
3. Аграрії забезпечують близько третини надходжень до бюджету України – Гройсман [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/agro/2251751-agrariji-zabezpechuyut-blizko-tretini-nadhodjen-do-byudjetu-ukrajini-groysman.html>.
4. **Татьянич Л. С.** Особливості ціноутворення в АПК / **Л. С. Татьянанич** // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2014. – № 4. – С. 50-53.
5. Закупівля сільгосппродукції. Закупівельні ціни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nibulon.com/data/zakupivlya-silgospprodukcii/zakupivelni-cini.html>.
6. **Дудник О. В.** Стратегії мінімізації ризиків в системі антикризового управління / **О. В. Дудник, О. В. Смігунова, К. С. Богомолова** // Вісник ХНТУСГ. Серія: «Економічні науки» – 2017. – № Випуск № 185 – С. 191-2006.
7. **Дудник О. В.** Формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств / **О. В. Дудник, В. П. Гмиря** // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Фінанси і кредит.-Суми. – 2012. – № 1. – С. 32.
8. **Островерх О. В.** Сільськогосподарська кооперація як один із шляхів підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств / **О. В. Островерх, К. С. Богомолова** // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки. Випуск 185 – Харків: ХНТУСГ. – 2017. – С. 69-75.
9. **Кравець К. В.** Особливості ціноутворення сільськогосподарської продукції / **К. В. Кравець** // Економічний аналіз: зб. наук. праць / ТНЕУ – Тернопіль: Вид.-пол. центр ТНЕУ «Економічна думка», 2014. – Том 15. – № 3. – С. 52-56.

References.

1. **Sabluk P. T.** (2015). Stan i napriamy rozvytku ahrarnoi reformy [Status and directions of development of agrarian reform]. *Ekonomika APK - Economy AIC*, No2, pp. 10 – 17 [in Ukrainian].
2. **Pry`syazhnyuk M. V., Zubecz` M. V., Sabluk P. T.** Agrarnyj` sektor ekonomiky `Ukrayiny` (stan i perspekty`vy` rozvy`tku) [Agrarian sector of Ukraine's economy (state and prospects of development)]. **Pry`syazhnyuk M. V., Zubecz` M. V., Sabluk P. T., Mesel`-Veselyak V. Ya., Fedorov M. M.** (Ed.). Kyiv : NNCz «Insty`tuta grarnoyi ekonomiky», 2011, p. 1008 [in Ukrainian].
3. Agrariyi zabezpechuyut` bly`z`ko treti`ny` nadxodzhen` do byudzhetu Ukrayiny` – Grojsman [Agrarians provide about a third of the revenues to the budget of Ukraine - Groisman]. Retrived from <https://economics.unian.ua/agro/2251751-agrariji-zabezpechuyut-blizko-tretini-nadhodjen-do-byudjetu-ukrajini-groysman.html> [in Ukrainian].
4. **Tatianyich L. S.** (2014). Osoblyvosti tsinoutvorennya v APK [Features of pricing in APC]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu – Bulletin of the Berdyansk University of Management and Business*, No. 4, pp. 50-53 [in Ukrainian].
5. Zakupivlia silhospproduktsii. Zakupivelni tsyny [Purchase of agricultural products. Purchase prices]. nibulon.com/data/zakupivlya-silgospprodukcii/zakupivelni-cini.html. Retrived from <http://nibulon.com/data/zakupivlya-silgospprodukcii/zakupivelni-cini.html> [in Ukrainian].
6. **Dudnyk O. V., Smihunova O. V., Bohomolova K. S.** (2017). Stratehii minimizatsii ryzykiv v systemi antykrizovoho upravlinnia [Strategies for minimizing risks in the system of crisis management]. *Ekonomichni nauky: Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu sil's'koho hospodarstva – Economics: Journal of Kharkov National Technical University of Agriculture*, Vyp. 185, pp. 191 – 200. Kharkiv: KhNTUSH [in Ukrainian].
7. **Dudnyk O. V., Hmyria V. P.** (2012). Formuvannia finansovykh resursiv silskohospodarskykh pidpriemstv [Formation of financial resources of agricultural enterprises]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Serii: Finansy i kredyt – Bulletin of the Sumy National Agrarian University. Series: Finance and Credit Sumy*. No. 1, pp. 32. Sumu [in Ukrainian].
8. **Ostroverkh O. V., Bohomolova K. S.** (2017). Sil`s`kogospodars`ka kooperaciya yak ody`n iz shlyaxiv

pidvy`shhennya konkurentospromozhnosti agrarny`x pidpry`yemstv [Agricultural co-operation as one of the ways to increase the competitiveness of agrarian enterprises]. *Ekonomichn inauky: Visnyk Kharkivs'koho natsional' noho tekhnichnoho universytetu sil's'koho hospodarstva* – Economics: Journal of Kharkov National Technical University of Agriculture, Vyr. 185, pp. 69 – 75. Kharkiv: KhNTUSH [in Ukrainian].

9. **Kravets K. V.** (2014). Osoblyvosti tsinoutvorennia silskohospodarskoi produktsii [Features of the pricing of agricultural products]. *Ekonomichniy analiz :zb. nauk. Prats - Economic analysis: science of science work*. Ternopil : TNEU, Vyd.-pol. tsentr TNEU «Ekonomichna dumka»; Vol. 15, No. 3, pp. 52-56 [in Ukrainian].

Аннотация.

Дудник О. В., Подольська О. В., Смігунова О. В. Ціноутворення в системі механізму економічного розвитку агробізнесу.

В статті розглянуті особливості ціноутворення на продукцію аграрних підприємств; проаналізовано методи ціноутворення та зроблена спроба створити базову модель формування цін на продукцію сільськогосподарського виробництва в умовах трансформаційних процесів аграрного ринку. Формування ціни в ринкових умовах здійснюється під впливом попиту та пропозиції з обов'язковим врахуванням існуючих внутрішніх та зовнішніх факторів за попередньо обраним в підприємстві методом ціноутворення. Механізм формування ціни на сільськогосподарську продукцію має бути спроможним вирішити два основних завдання: забезпечити прибутковість авансованого капіталу та врахувати якісні показники продукції у співставленні із ефективністю її виробництва.

Ключові слова: ціна, ціноутворення, механізм формування ціни, аграрні підприємства.

Аннотация.

Дудник Е.В., Подольская О.В., Смигунова Е.В. Ценообразование в системе механизма экономического развития агробизнеса

В статье рассмотрены особенности ценообразования на продукцию аграрных предприятий; проанализированы методы ценообразования и предпринята попытка создать базовую модель формирования цен на продукцию сельскохозяйственного производства в условиях трансформационных процессов аграрного рынка. Формирование цены в рыночных условиях осуществляется под влиянием спроса и предложения с обязательным учетом существующих внутренних и внешних факторов по предварительно выбранным на предприятии методом ценообразования. Механизм формирования цены на сельскохозяйственную продукцию должен быть способным решить две основные задачи: обеспечить доходность авансированного капитала и учесть качественные показатели продукции в сопоставлении с эффективностью ее производства.

Ключевые слова: цена, ценообразование, механизм формирования цены, аграрные предприятия.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2018 р.

Бібліографічний опис статті:

Дудник О. В. Ціноутворення в системі механізму економічного розвитку агробізнесу / О. В. Дудник, О. В. Подольська, О. В. Смігунова // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2018. – № 3. – С. 43-47.

Dudnyk O. V., Podolska O. V., Smihunova O. V. Pricing in the system of agricultural enterprises on economic development mechanism. . *Actual problems of innovative economy*, No 3, pp. 43-47.

УДК 005.95:005.958.2

**ГРИНЬ Є. Л., кандидат наук з державного управління, здобувач,
Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка**

**РОЗРОБКА ПРОГРАМИ СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ ДО ЗДІЙСНЕННЯ
ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗМІН НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Гринь Є. Л. Розробка програми стимулювання персоналу до здійснення організаційних змін на підприємстві.

Розроблено програму стимулювання персоналу до здійснення організаційних змін на підприємстві. Обґрунтовано етапи програми стимулювання персоналу до здійснення організаційних змін на підприємстві, серед яких: підготовчий, розробка програми, впровадження програми, оцінка ефективності програмних заходів. Наведено мету програми, цільові індикатори її оцінки та завдання програми, серед яких першочерговим є виявлення резервів запобігання опору організаційним змінам та можливих напрямів мотиваційного впливу з боку керівництва, реалізація яких забезпечить підвищення готовності персоналу до змін та зростання результативності їх праці.

Ключові слова: стимулювання персоналу, організаційні зміни, програма стимулювання, опір змінам, запобігання опору, програмно-цільовий підхід.